

GAZDASÁGTÖRTÉNETI ÉRTESÍTŐ.

A „MAGYAR GAZDÁK SZEMLEJE“ 1899. évi november—december havi füzetecinek gazd. tört. érdekű közleményei: Reizner J. Szeged története. — A középosztály hanyatlása Franciaországban. — György E. Földbirtokos osztályunk eladósodása.

A „KÖZGAZDASÁGI SZEMLE“ 1899. évi november—decemberi füzetének gazd. tört. érdekű közleményei: A szeszes italok fogyasztása Európában. — *Könyvszemle*. IX. Gazdaságtörténet.

AZ „ETHNOGRAPHIA“ 1899. évi 4—6. füzetének minket érdeklő közleményei: Krausz S. Néprajzi problémák az étkezésben. — *Tárgyi néprajz*. Herman O. A magyarság háza. — Zárszó. — Huszka J. Még egyszer a magyarság házaról. — *Néphit és népszokások*. Kovács Gy. Eltótosodott magyarok Bars megyében. — Bellosits B. Délvidéki babonák. — *Irodalom*. A m. kir. mezőgazdasági múzeum tájékoztató szak-katalogusa. — *Kisebb közlések*. T. V. A tiszafáról.

A „SZÁZADOK“ 1899. évi szeptember—decemberi füzeteinek gazd. tört. érdekű közleményei: Bleyer J. Magyar vonatkozások Suchenwirt Péter költeményeiben. (Nagy Lajos király korából.) I, II. — Srs. A hódoltsági terület adózásáról. (1618—20-ból.) — *Történeti Irodalom*. Kobler. Memorie per la storia della liburnica città di Fiume. Ismerteti: Óváry L. — Monumenta romana episcopatus Vesprimiensis. I, II. Ismerteti: Áldásy A. — *Tárca*. Erdélyi A. Apos végrendelete. (Egy 1210. évi oklevél kiigazítása). — A lánchíd felrobbantása.

A „TÖRTÉNELMI TÁR“ 1899. évi 3. és 4. füzetének gazd. tört. vonatkozású közleményei: Komáromy A. Levéltári kutatások. A Császár Péter-féle pórlázadás történetéhez. (1632.) Vegyes adatok. III. Wesselényi Ferencz nádor nyílt levele a felsőmagyarországi föllázadt pórokhoz. (1661.) — *Művelődéstörténeti adatok*. Sörös P. Végrendeletek és leltárak a XVI—XVII. századból. (1623—1699. a győri káptalan levéltárából. Különösen érdekes a XXIV. számú: az olasz eredetű Becharia Virgil győri bíró és kereskedő végrendelete 1636-ból; és a XXVIII. számú: nemes Ravasz János győri képviselőé 1644-ből.). — Kis B. borbereki Alvinczi Péter ítélőmester végrendelete 1699. — Török I. Resignatio bonorum mobilium Elisabethae Orbán in anno 1699. — A kassai

kamara instructiója Raysz János és Udvarhelyi Péter számára. 1646. — Berzeviczy E. Kelengye a mult századból. (1758.) — *Vegyes Közlések.* Dr. Merényi L. Nádori óvás a török békeszegései ellen. 1639/40. — Kemény L. Spilenberger Sámuel festőművész. 1647.

A „HUNYADMEGYEI TÖRTÉNELMI ÉS RÉGÉSZETI TÁRSULAT ÉVKÖNYVE“ 1899. évi X. kötetének gazd. tört. érdekű közleményei: Konecz J. Maros-Illye vára és uradalma. — *Hunyadmegyei oklevéltár.* Dr. Veress E. Dézmálási szabályrendelet Szászvárosszék számára. 1708. — Konecz J. Maros-Illye leltára 1640-ből. — Békési A. Dévai Csáki Barbárának kiházásítására írott és abban életének folytatására kiadott atyai regnlák. 1699.

A „MAGYAR KÖNYVSZEMLE“ 1899. évi IV. füzetének gazd. tört. érdekű közleményei: Kemény L. Sajtó és cenzura Kassán a XIX. század első felében. — Kováts L. Könyvnyomdánk a jelen század harmadik tizedében. (Egykorú, részletes leírása az ország összes nyomdának, nagybecsű statisztikai adatokkal.) — *Vegyes közlemények.* H. D. A Manlius-féle nyomda történetéhez. (1630). — Dézsi L. Adalék a könyvkötészet történetéhez Magyarországon. (Johann Ehrenfriedt Hartmann Lipeséből Kolozsvárra telepedett könyvkötő levele 1711-ből.)

A „MAGYAR NYELVŐR“ 1899. évfolyamának gazd. tört. érdekű nyelvészeti fejtegetései és közleményei a következők: Szily K. Rés. (Rést vágni = gallyazni, tehát a rés egy törzsből ered a rőzse szóval.) — Csinja-binja. (Érdekesen kifejti, hogy a csin, a szekérnél, a szekér-aljnak egybefoglalására és a fordulás lehetővé tételére szolgáló alkatrészek komplexuma, mely azután átvitt értelemben, minden dolog bonyolódott szerkezetére alkalmaztatott.) — Jós. (Rendkívül fontos magyarázat, amely a magyar ősvallás koráig nyúl vissza: A régi magyar nyelvben ugyanis, a jonh vagy joh = emberek és állatok összes belső részeit jelentette, az tehát, aki aztán ezekből jósolt, volt a jonhos = johos = azaz a jó s.) — Zoltvány I. Szelestey Miklósné végrendelete 1558-ból. — Szilasi M. Török-magyar szóegyeztetések. (Tombác malomműszó.) — Tolnai V. A régi magyar jogi nyelvből. (A köti magát valamire, kötelet vet stb. szavakat magyarázza.) — Zolnai Gy. Fegyvernek. (Az árpádkorban fegyverhordó tisztelet jelentett.) — Gyep, gyepü. (Érdekesen fejtegeti e szavak eredeti értelmét.) — Vikár B. Egy régi magyar ráolvasás. (A XVII. századból fekélyes lóra.) — Réthei Prikkel M. Huszár. (Azt akarja bizonyítani, hogy e szó a kazar nép nevéből eredne?) — Melich J. Kalangya. (A latin calendae ünnepből eredt, később aztán pappért, végre gabnakeresztet jelentett.) — Lős. (Kimutatja, hogy e szót a német nyelvnek középrank nyelvjárásából vettük.) — Ásbóth O. Kalangya. (Melichnek említett magyarázatát czáfolja.) — Csin. (Kimutatja e szónak szláv eredetét és különböző értelmét.) — Vambéry A. A dohány, a tőzsde és a tajtékpipa. (A dohány arab szó, melyet a délszlávok közvetítettek hozzánk; a tajtékpipa a meerscham magyar fordítása, mely

azonban önkényes eltorzítása a török merdzan szónak; végül a tőzsér szót az arab tazir kereskedővel veti egybe, de mint a szerkesztő jegyzetben kifejti, az, kétségtelenül, a német taucher régi tiischer (olvasd: tüser) alakjából származik.) — *A Nyelvtörténeti Szótárhoz*. Szinnyi J. Telekes boeskor. (= szíjjas boeskor.) — Simonyi Zs. Pásztorma, pásztormán. (Görög eredetű szó, mely füstölt húst jelent.) — Nagyszizethy K. Posztó-szél (= a végposztó szélein végignyúló keskeny szegély, gorombább gyapjú széleiből.) — Réthei Prikkel M. Csörsz, Mont. (A régi magyar nyelvben csörsz = fekete és a mont = törköly.) — Kádás. (Talán mézeskalácsos értelme volt a régi nyelvben.) — *Nyelvújítási Adatok*. Tóth B. Kelengye. (Az irodalomban Barcafalvi honosította meg, de a nép nyelvében is él mint hozomány, néhol meg mint keszkenő. A török gelinlik vagy kelindik = jegyajándék szóból ered.) — Réthei Prikkel M. Jog. (E szót Jankovich, a híres gyűjtő honosította meg az irodalomban, a régi nyelnek jog szavából, amely jobb kezét jelentett.) — *Magyarázatok: Helyreigazítások*. Simonyi Zs. Tegez perzsa szó. — Kropf L. A kocsi kérdéséhez. (A kocsi külföldi eredetét vitatja.) — Ajaneza-szekér; fakó-szekér; mázás szekér; számár. (Ajaneza = a szláv ojnicza egylovastaliga; fakó = vasalatlan szekér; mázás = mázsás szekér; számár = a teherhordó summarius, Saumthier nevéből ered, melynek Nápolyban somaro a neve.) — Huszár. (Érdekes angol adatokat hoz fel.) — Sörös P. A kocsi kérdéséhez. — Krausz S. Hintó. (Az arab nyelvben hantúr.) — Goldzieher I. Hintó. (A szanszkrit hindola = Schaukel szót hozza föl, a melyből a hindu és perzsa handúl, andul, ebből ismét a francia landau kocsi s a német Landauer eredt.) — Horger A. Masánczki alma. (Franziául reinette de Misnie, tehát Szászországból Meissen vidékéről való. Németül meg: Borsdorfer, Borsdorf helység után, mely Meissentől délre fekszik. Masánczki neve a bajor-osztrák nyelvjárásból ered.) — Tolnai V. Máza, mázás szekér; számár. — Pikler Gy. Jogi műszók. (Arra figyelmeztet, hogy a büntetés kifejezései: tor-olni, lak-olni a magyarban egyúttal étkezést jelentenek, mert az ősi jogban a bünhődés, kiengesztelés egyik neme az volt, hogy a büntetett lakomát adott.) — Simonyi Zs. Bűrű. (Délszláv eredetű, a brv szóból.) — Fischer I. Gyertyapecsenye. (A czełhmester által szent Mihály napkor adott pecsenye, mert attól a naptól kezdve a legényeknek gyertyavilágnál kellett dolgozniok.) — Zolnai Gy. Halvány. (A régi nyelvben = elhagyott medret, álló, holt vizet jelentett és a halovány melléknévvel együtt a meghalni igéből ered.) — Bartha J. Telekes boeskor. (Czifra szíjjas boeskor.) — Melich J. Köesög. (Török szó.) — Szavatos. (E fontos régi jogi műszónak árpádkori Zudus alakját ismerteti, amely még közelebb áll a délszláv svod alakhoz.) — Galgóczy J. A számárról. (Nem olasz, de bászk eredetűnek véli?) — Krausz S. Korkován-bor. (A kar-czos bor neve a német: Gar kein Wein kifejezésből.) — *Kérdések és*

feleletek. Tolnai V. Mondvacsinált. (A század eleje óta használják, az iparban műszó: a megrendelt munkákra.) — Simonyi Zs. Siker. (A siker, sikeres, sikerülni szavak eredete: a buzasikér.) — Lukma. (Most — gyűjtéssel összeszedett bor, régen mérték. Szláv eredetű a szerb nyelvben dézsmát, papbért jelent.) — Dr. Sebestyén Gy. Gyepüi.

A „TURUL“ 1899. évi 4. füzetében gazd. tört. érdekű cikk: Majláth B. A lipómezei királyi sólymárok leszármazói, melynek bevezetésében, szerző, érdekesen fejtegeti Lipómeze lassú betelepülését a XII. és XIII. században.

A „VJESTNIK KR. HRVATSKO-SLAVONSKO-DALMATINSKOG ZEMALJSKOG ARKIVA“ 1899. évi 4. utolsó füzetében minket érdeklő közlemények: B. Szlavónia kiváltságleveleinek ládája, a horvát orsz. levéltárban. E fontos okiratok kivonatait adja 1222—1750-ig, melyeknek nagyobb részét különben már Kukuljević kiadta. — M. Magdić A zenggi levéltárak fontosabb okiratainak kivonatai. E cím alatt, folytatólag, az ottani káptalani levéltárból nyujt érdekes kivonatokat 1392—1739-ig. — Dr. L. Jelić. A zárai közjegyzői levéltár legrégibb közjegyzői okleveleinek kiadását folytatja az 1289. évből. E rendkívül tanulságos okiratokból példaképen a LXXX. számút emeljük ki, melyben valaki szavatosságot vállal arról, hogy egy borral megrakott hajót Zárából Zenggre sértetlenül elszállít a trieszti kalózokkal szemben. — V. Klaić. IV. Béla királynak, a Vegliai grófok részére, Zenggről szóló (1260. évi) adománylevele: hamisítvány. — Vegyesek. E. Laszowski. Varasd város két XV. századi vásárszabadalma. (1448. és 1462-ből.)